

V Bruseli 26. 9. 2012
COM(2012) 537 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Podpora kultúrnych a tvorivých sektorov v záujme rastu a zamestnanosti v EÚ

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Podpora kultúrnych a tvorivých sektorov v záujme rastu a zamestnanosti v EÚ

1. NEDOSTATOČNE VYUŽITÝ ZDROJ PRE STRATÉGIU EÚ 2020

Kultúra, ako neodmysliteľná súčasť našej sociálnej štruktúry, vplýva na našu identitu, túžby a aj vzťahy s ostatnými ľuďmi a so svetom. Takisto formuje miesta a krajiny, v ktorých žijeme, a náš životný štýl. Kultúrne dedičstvo, výtvarné a scénické umenie, film, hudba, publikačná činnosť, móda alebo dizajn majú pevné miesto v každodennom živote. Napriek tomu si ešte stále plne neuvedomujeme, do akej miery môžu kultúrne a tvorivé sektory¹ prispieť k sociálnemu a hospodárskemu rozvoju v EÚ. Globalizácia a prechod na digitálne technológie so sebou priniesli ďalšie veľké výzvy. Preto ak majú tieto sektory využiť svoj plný potenciál, musia sa týmto zmenám prispôbiť, rovnako ako musí byť lepšie ohodnotená dlhoročná excelentnosť Európy ako zvýhodňujúci faktor na svetovej scéne. V tomto oznámení sa navrhuje stratégia ďalšieho využívania potenciálu týchto odvetví v EÚ s cieľom prispieť k rastu a zamestnanosti.

Sektory s vysokým rastom

Hospodárska výkonnosť kultúrnych a tvorivých sektorov je známa: v EÚ vytvárajú 3,3 % HDP a zamestnávajú 6,7 milióna ľudí (3 % z celkového počtu zamestnaných osôb)².

Číselné údaje sú taktiež dôležité, ak vezmeme do úvahy módný priemysel³ a odvetvia vyrábajúce luxusné výrobky⁴, ktoré sa opierajú o silné kultúrne a kreatívne vklady. Každý z nich predstavuje 3 % HDP EÚ. Pokiaľ ide o zamestnanosť, v módnom priemysle pracuje 5 miliónov ľudí a v odvetviach vyrábajúcich luxusné výrobky jeden milión, pričom sa očakáva, že do roku 2020 v nich budú pracovať 2 milióny ľudí⁵.

V rokoch 2008 až 2011 sa zamestnanosť v kultúrnych a tvorivých sektoroch ukázala byť odolnejšia ako v hospodárstve EÚ ako celku⁶, pričom sa však miera rastu v jednotlivých podsektoroch líšila. Tento trend je zaujímavý najmä preto, že niektoré sektory majú vyšší percentuálny podiel zamestnanosti mládeže než zvyšok hospodárstva.

V niektorých prípadoch sa strategickými investíciami do týchto sektorov na miestnej a regionálnej úrovni dosiahli úžasné výsledky. Značným hospodárskym prínosom sú najmä

¹ Patrí sem najmä architektúra, archívy a knižnice, umelecké remeslá, audiovizuálne odvetvie (vrátane filmov, televízie, videohier a multimédií), kultúrne dedičstvo, dizajn (vrátane módného návrhárstva), festivaly, hudba, divadelné a výtvarné umenie, publikačná činnosť a rádio.

² Európska správa o konkurencieschopnosti z roku 2010. Podľa odhadov z iných zdrojov je tento podiel vyšší – 4,5 % HDP a 8,5 milióna zamestnaných ľudí (TERA Consultants, 2010).

³ Vrátane návrhárstva, výroby módnych materiálov a tovarov a ich distribúcie.

⁴ Patrí sem najmä vysokokvalitná móda, šperky a hodinky, príslušenstvo, kožené výrobky, parfúmy a kozmetika, nábytok a domáce spotrebiče, automobily, člny, ako aj gastronómia, hotely a voľný čas.

⁵ Konkurencieschopnosť módného priemyslu EÚ, IDEA Consult, 2012; Hodnota kultúrnych a kreatívnych sektorov priemyslu pre európske hospodárstvo, Frontier Economics, 2012.

⁶ Zdroj: Eurostat (EU-LFS)

festivaly a európske hlavné mestá kultúry, ktoré dosahujú niekedy až desaťnásobnú návratnosť za každé investované euro.

Katalyzátory inovácií

Vzhľadom k tomu, že kultúrne a kreatívne sektory zaujímajú strategickú pozíciu medzi umením, podnikaním a technológiou, sú svojím presahovaním prínosné aj pre iné odvetvia. Dodávajú obsah pre aplikácie IKT, vytvorením dopytu po zložitejšej spotrebnej elektronike a telekomunikačných zariadeniach. Kultúra a tvorivosť majú tiež priamy vplyv na sektory ako cestovný ruch a sú integrované vo všetkých fázach hodnotového reťazca iných sektorov, ako napríklad odvetvia módy a luxusných výrobkov, v ktorých rastie ich význam ako kľúčových podkladových aktív⁷.

Vo všeobecnosti teda platí, že tieto sektory majú vplyv na inováciu v iných odvetviach. Ako sa zdôraznilo v rámci iniciatívy Inovácie v Únii⁸, inovácie sú čoraz viac podmienené netechnologickými faktormi, ako je tvorivosť, dizajn a nové organizačné procesy alebo obchodné modely. Inovácie závisia do veľkej miery od existencie kreatívnych ekosystémov, v ktorých je kvalita a rozmanitosť partnerstiev medzi rôznymi sektormi a typmi subjektov rozhodujúcim faktorom. Najočividnejším príkladom je lepšie využívanie dizajnu vo výrobných priemyselných sektoroch, čo zvyšuje hodnotu produktov, služieb, postupov a trhových štruktúr. U firiem, ktoré vynakladajú dvojnásobok priemernej hodnoty výdavkov na kreatívne vstupy, sa pravdepodobnosť zavedenia inovácie výrobkov zvyšuje o 25 %⁹.

Tento katalytický potenciál môže byť takisto dôležitým zdrojom pre sociálnu inováciu a odpovede na hlavné spoločenské výzvy, akými sú zmena klímy, udržateľný rozvoj a demografické zmeny alebo kultúrna rozmanitosť¹⁰. Kultúrne a tvorivé sektory môžu napríklad v partnerstve so sektorom vzdelávania a odborného vzdelávania prispievať k rozvoju kombinácie zručností v oblasti tvorivosti a podnikavosti, kritického myslenia, preberania rizika a angažovanosti, ktoré sú potrebné pre konkurencieschopnosť EÚ v znalostnej spoločnosti.

Kľúčový prvok v celosvetovej hospodárskej súťaži a tzv. „jemnej sile“

Medzinárodní partneri Európy už do kultúrnych a tvorivých sektorov vo veľkej miere investujú: USA považujú tieto sektory za hospodársky strategické a funkčné z hľadiska presadzovania svojej pozície na svetovej scéne, a preto do nich investujú už desaťročia. Iné krajiny, ako napríklad Čína, Južná Kórea alebo India, tiež vynakladajú obrovské čiastky, aby podporili svoj hospodársky potenciál a „jemnú silu“. Za týmto účelom vstupujú do celosvetovej súťaže o tvorivé talenty. Napríklad Čína od roku 2007 zvyšuje verejné investície do kultúry o 23 % ročne a do roku 2015 plánuje zvýšiť podiel tohto sektora na HDP z 2,5 % na 5 – 6 %¹¹.

⁷ Ako vidno na príklade „rýchlej módy“, ktorá prináša na trh niekoľko kolekcií ročne.

⁸ KOM(2010) 546.

⁹ Vytváranie inovácií: podporujú tvorivé odvetvia inovácie v širšej ekonomike? (Creating Innovation: Do the creative industries support innovation in the wider economy?), NESTA 2008.

¹⁰ Sostenuto – kultúra ako faktor hospodárskej a sociálnej inovácie (Sostenuto – Culture as a factor of economic and social innovation), 2012. Spoločnosť KEA European Affairs – Štúdia o vplyve kultúry na tvorivosť (KEA European Affairs – Study on the impact of culture on creativity), 2009.

¹¹ Čínska 12. päťročnica (2011 – 2015).

Zatiaľ čo európska móda a odvetvia vyrábajúce luxusné výrobky čoraz viac prispievajú k vývozu EÚ¹² a šíreniu európskej excelentnosti vo svete, potenciál iných odvetví, ako napríklad filmu alebo hudby, ešte stále nie je v zahraničí strategicky využitý. Výzvou je jednak zvýšenie vývozu v prospech hospodárstva EÚ a zároveň vytvorenie dynamického obrazu atraktívnej a tvorivej Európy otvorenej kultúram a talentom z celého sveta.

2. PREMENA VÝZIEV NA NOVÝ RAST A PRACOVNÉ PRÍLEŽITOSTI

Kultúrne a tvorivé sektory čelia rýchlo sa meniacemu prostrediu v dôsledku **prechodu na digitálne technológie a z dôvodu globalizácie**: na scéne sa objavujú noví aktéri, veľmi veľké štruktúry koexistujú s mikrosubjektmi, postupne sa menia hodnotové reťazce a vyvíjajú sa očakávania a správanie spotrebiteľov. Hoci tieto zmeny ponúkajú veľké príležitosti v zmysle nižších výrobných nákladov alebo nových distribučných kanálov, vyžadujú si prijať opatrenia na rôznych úrovniach.

V tomto meniacom sa prostredí zostáva **prístup k financiám** najväčším problémom: bankový sektor nemá potrebné odborné znalosti na analýzu obchodných modelov v týchto sektoroch a nedokáže primerane ohodnotiť ich nehmotný majetok. Finančná a hospodárska kríza túto situáciu iba sťažuje práve v čase, keď sú potrebné investície na prispôsobenie sa týmto zmenám.

Tieto sektory sa tiež vyznačujú vysokou **fragmentáciou určenou národnými a jazykovými hranicami**. Zatiaľ čo výsledná kultúrna rozmanitosť je jasnou výhodou Európy, vedie takisto k obmedzenému a neoptimálnemu nadnárodnému pohybu kultúrnych a tvorivých diel a subjektov v rámci EÚ a mimo nej, geografickej nerovnováhe a následne k obmedzenému výberu pre spotrebiteľov.

Hranice medzi rôznymi sektormi narúšajú čoraz dynamickejšie prepojenia medzi jednotlivými sektormi (napríklad medzi hrami, filmom a hudbou) a s ostatnými priemyselnými odvetviami (napr. módou, luxusnými výrobkami alebo cestovným ruchom). Avšak, sektory a oblasti politiky sa stále často organizujú striktné v rámci jednotlivých sektorov, čím sa obmedzuje priestor na súčinnosť a vznik nových riešení a podnikov.

Všetky tieto výzvy vplyvajú na rôzne odvetvia rôznymi spôsobmi, ale zároveň vyžadujú komplexný strategický prístup zahrňujúci všetkých aktérov – od miestnej úrovne až po úroveň EÚ.

3. POTREBA VIACVRSTVOVEJ STRATÉGIE – ÚLOHA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV

Holistický prístup pre integrované stratégie

Napriek veľkej rôznorodosti vnútroštátnych a regionálnych kontextov, vypracovanie úspešnej stratégie, ktorá dokáže premeniť uvedené výzvy do nového rastu a nových pracovných príležitostí v EÚ, zvyčajne sleduje rovnaký model logických krokov¹³.

¹² Napríklad 62 % všetkého tovaru vyrobeného európskymi luxusnými značkami sa predáva mimo Európy a hodnota vývozu týchto značiek sa odhaduje na 260 miliárd EUR (t. j. približne 10 % celkového európskeho vývozu).

¹³ Pozri <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/120505-cci-policy-handbook.pdf>

Úspešné stratégie pre kultúrne a tvorivé sektory sa spravidla zakladajú na plnom mapovaní a mobilizácii kultúrnych a tvorivých zdrojov daného územia. Sú holistické a vyzývajú k partnerstvám medzi rôznymi oblasťami (kultúra, priemysel, hospodárstvo, vzdelávanie, cestovný ruch, územné plánovanie, atď.), pričom zapájajú všetky príslušné verejné a súkromné zainteresované strany s cieľom zvýšiť ich pocit zodpovednosti. Stratégie musia byť takisto podporované výskumom, aby sa zabezpečila ich účinnosť, efektívnosť a udržateľnosť. Prostredníctvom týchto stratégií sa v prípade každej príslušnej otázky – od rozvoja zručností po prístup k financiám alebo prístup k svetovým trhom atď. – zisťuje, čo sa dá vyriešiť generickými politikami a nástrojmi a čo si vyžaduje individuálny prístup. Platí to pre všetky úrovne riadenia: miestnu, regionálnu, vnútroštátnu až po európsku úroveň.

Zatiaľ čo sa v posledných rokoch niektorým členským štátom, regiónom a mestám, ako napríklad Spojenému kráľovstvu, Estónsku, Valónsku, Púglii, Barcelone a Amsterdamu, darilo využívať mimoriadny potenciál kultúrnych a tvorivých sektorov ako spôsob podpory socio-ekonomického rozvoja a postupne rozvíjať *ad hoc* stratégie, inde sa v tomto smere iba začína. Stratégie, ktoré sa objavili, sa doposiaľ zameriavali najmä na posilňovanie týchto sektorov, a nie na stimulovanie partnerstiev a efekt presahovania do iných sektorov.

Kľúčové politické stimuly

Reakcia na hlavné zistené problémy si vyžaduje koordinované kroky najmä v týchto kľúčových oblastiach.

Riešenie meniacich sa potrieb v oblasti zručností

Existuje potreba silnejšieho partnerstva medzi kultúrnymi a tvorivými sektormi, sociálnymi partnermi a poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy, a to tak prostredníctvom počiatočnej odbornej prípravy, ako aj ďalšieho profesionálneho rozvoja. To by malo poskytnúť sektorom kombináciu zručností potrebných na kreatívne podnikanie v rýchlom sa meniacom prostredí. Niektoré sektory okrem toho čelia nedostatku zamestnancov s technickými a tradičnými zručnosťami a remeslami, pretože nadobúdanie takýchto zručností je obzvlášť pre mladých ľudí menej lákavé.

Tvorivé zručnosti sa musia získavať od útleho veku, s cieľom položiť základy pre nepretržité dopĺňanie tvorivých talentov a stimulovať dopyt po rôznorodejších a dokonalejších kreatívnych obsahoch a výrobkoch. Z hľadiska celoživotného vzdelávania môžu tvorivé zručnosti a kompetencie pomôcť správne reagovať na zmeny v požiadavkách trhu práce.

Partnerstvá so vzdelávaním môžu takisto prispieť k stimulácii vzdelávacieho prostredia a pomôcť vzdelávajúcim sa, najmä tým v núdzi, získať základné zručnosti a rozvíjať odborné spôsobilosti potrebné pre ich budúci pracovný život, a tým zlepšiť ich zamestnateľnosť. Tvorivé a kultúrne iniciatívy na miestnej úrovni môžu prispieť k začleneniu marginalizovaných komunít a ponúkať príležitosti pre ľudí v znevýhodnených štvrtiach.

Zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom

Malý rozmer kultúrnych a kreatívnych podnikov, neistota, pokiaľ ide o dopyt po ich produktoch, zložitosť ich obchodných plánov a ich nedostatok hmotného majetku sú prekážky pri hľadaní vonkajších zdrojov financovania. Kapitálové financovanie, podnikateľskí anjeli, rizikový kapitál a záruky sú síce alternatívnymi možnosťami financovania, ešte stále sa však využívajú len okrajovo. Existujú taktiež neoficiálne údaje o trhovej medzere, pokiaľ ide o financovanie vývozných operácií.

Preto je nutné, aby finančné inštitúcie zvýšili svoje povedomie o hospodárskom potenciáli týchto sektorov a rozvíjali svoju schopnosť posudzovať podniky využívajúce nehmotný majetok. Zároveň by bolo treba pomôcť podnikateľom v týchto sektoroch lepšie pochopiť požiadavky podnikateľského plánovania a rozdeľovania finančných prostriedkov na financovanie svojich činností a hospodárskeho rastu.

Rozširovanie trhu: nové partnerstvá a obchodné modely

Je potrebné, aby kultúrne a umelecké inštitúcie a služby posilnili svoju schopnosť rozširovať publikum, využívali nové príležitosti (najmä cezhranične) a reagovali na zmeny v správaní a očakávaní verejnosti. Vznikajú nové služby využívajúce možnosti IKT a poskytovania služieb online, ktoré ponúkajú lepšie spôsoby riešenia dopytu spotrebiteľov po prístupe k širokému spektru obsahu a produktov a väčšiu mieru zapojenia do tvorivého procesu. Tieto nové prístupy a služby by mali so sebou priniesť aj nové zdroje príjmov.

Ak majú kultúrne a tvorivé sektory napredovať v tvorbe, produkcii a distribúcii svojich diel na všetkých platformách digitálneho obsahu, musia vytvárať strategické a rovnocenné partnerstvá s inými sektormi, ktoré môžu viesť k inovatívnym obchodným modelom a ktoré sprístupňujú obsah rôznymi spôsobmi, a dosiahnuť rovnováhu medzi ziskami držiteľov práv a prístupom širokej verejnosti k obsahu a poznatkom, a tým podporiť kultúrnu a mediálnu gramotnosť. V tejto súvislosti by sa mal čoraz viac využívať potenciál Europeany¹⁴, jednotnej prístupovej platformy, ktorá prepája digitálne zbierky európskych knižníc, múzeí a archívov, ako základ pre nový ekosystém aplikácií a digitálnych produktov zameraných na cestovný ruch, vzdelávanie, tvorivosť a kultúru.

Rozšírenie medzinárodného dosahu

Sú potrebné inteligentné politiky na podporu internacionalizácie a vývozu, aby mohla prevažná väčšina malých organizácií a spoločností pôsobiť v globálnom prostredí a osloviť nové publikum a trhy na celom svete. Je potrebné zistiť, ktoré podporné služby sú tie najúčinnějšíe, uľahčiť prístup na zahraničné trhy, posilniť dialóg o regulácii a posúdiť možné nástroje na rozdelenie rizika. Združovanie zdrojov a zvýšená spolupráca medzi rôznymi aktérmi v EÚ by sa mohli ďalej preskúmať s cieľom podporiť intenzívnejšiu kultúrnu a tvorivú prítomnosť Európy na svetovej scéne a atraktívny obraz Európy ako miesta, kde sa naša excelentnosť v oblasti dedičstva stretáva s energickou a priekopníckou tvorivosťou.

Posilnenie prínosov medzisektorovej spolupráce

Kultúrne a tvorivé sektory potrebujú multidisciplinárne prostredie, v ktorom sa môžu stretávať s podnikmi z iných priemyselných odvetví. Akýkoľvek verejný zásah zameraný na ďalší rozvoj týchto sektorov si vyžaduje ich vzájomné obohacovanie. Nato je zase potrebné vytvoriť a vyskúšať lepšie nástroje na podporu podnikania a politiky zamerané na sprostredkovanie medzisektorových prepojení a presahovania. Znamená to podporiť zmeny v samotných sektoroch a zároveň integrovať nové zručnosti a kompetencie do iných priemyselných odvetví, a naopak.

Takisto si to vyžaduje ďalšiu spoluprácu medzi rôznymi politikami, a to najmä medzi hospodárskymi záležitosťami, priemyslom, vzdelávaním, cestovným ruchom, inováciami, mestským a regionálnym rozvojom a územným plánovaním.

¹⁴

www.europeana.eu

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa členské štáty na všetkých územných úrovniach, a ak je to vhodné, za účasti všetkých príslušných verejných a súkromných zainteresovaných strán, vyzývajú k tomu, aby:

- v plnej miere posúdili potenciál kultúrnych a tvorivých sektorov (ďalej len „KTS“)¹⁵ pre inteligentný, inkluzívny a udržateľný rast a lepšie ich integrovali do svojich stratégií rozvoja na všetkých úrovniach, najmä v kontexte stratégií inteligentnej špecializácie¹⁶,
- posilnili spoluprácu medzi KTS a v iných odvetviach, akými sú IKT, cestovný ruch atď., aj prostredníctvom spoločných iniciatív s cieľom podporovať porozumenie medzi jednotlivými sektormi a prispieť k rozvoju otvorenejšieho, inovatívnejšieho a podnikavejšieho ducha v hospodárstve,
- podporovali a uľahčovali vytváranie platforiem, sietí a zoskupení medzi všetkými verejnými a súkromnými stranami, ktoré sú pre KTS relevantné,
- podporovali štruktúrované partnerstvá medzi KTS, sociálnymi partnermi a všetkými typmi poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy vrátane učňovského vzdelávania,
- podporovali uznávanie kvalifikácií získaných v rámci informálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy v oblastiach, ktoré sú dôležité pre KTS,
- zlepšili investičnú pripravenosť finančných inštitúcií a KTS, a vytvorili vyhradené nástroje finančného inžinierstva, najmä schémy záruk, okrem iného aj prostredníctvom vhodného využívania pripravovaného programu „Tvorivá Európa“ a finančných prostriedkov vyčlenených na politiku súdržnosti,
- podporovali KTS pri skúmaní a skúšaní nových stratégií na rozširovanie publika a obchodných modelov, ktoré majú význam z hľadiska prechodu na digitálne technológie,
- podporovali digitalizáciu kultúrneho obsahu a rozvoj online platforiem v súlade s príslušnými pravidlami EÚ o štátnej pomoci,
- podporili KTS, aby preskúmali a posilnili svoju prítomnosť na medzinárodných trhoch, a to aj prostredníctvom rozvoja medzinárodných partnerstiev a spolupráce s tretími krajinami.

4. PRIDANÁ HODNOTA OPATRENÍ NA ÚROVNI EÚ

EÚ zohráva jasnú pomocnú úlohu pri zavádzaní vhodného prostredia a podporovaní tohto programu adaptácie.

Podpora správneho regulačného prostredia

V rámci iniciatívy „**Small Business Act**“ pre Európu zavádza EÚ rámec pre politiku v oblasti MSP zameraný na EÚ a jej členské štáty, ktorého cieľom je zlepšiť celkový prístup k podnikaniu¹⁷. Tento rámec je obzvlášť dôležitý pre kultúrne a tvorivé sektory, v ktorých prevládajú malé podniky a mikropodniky.

¹⁵ Kultúrne a tvorivé sektory

¹⁶ Pozri stranu 10.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/>

Vzhľadom na potrebu dosiahnuť pokrok pri dosahovaní jednotného európskeho digitálneho trhu sa v oznámení „**Jednotný trh pre práva duševného vlastníctva**“¹⁸ stanovuje plán iniciatív na dosiahnutie cieľov rámca práv duševného vlastníctva v EÚ odmeňovaním tvorivého úsilia a uľahčovaním cezhraničných činností na vnútornom trhu. V dôsledku toho Komisia prijala legislatívne návrhy o osirotených dielach¹⁹ a združeniach kolektívnej správy práv²⁰. Hodnotenie audiovizuálneho sektora sa uskutočňuje v nadväznosti na zelenú knihu o online distribúcii audiovizuálnych diel v EÚ²¹. Komisia podporuje proces mediácie so zainteresovanými stranami v súvislosti s poplatkami za súkromné kopírovanie. Takisto je naplánovaná práca na zlepšení ohodnocovania nehmotného majetku, ktoré je kľúčovou otázkou pre prístup k súkromnému financovaniu.

Pre tie kultúrne a tvorivé sektory, ktoré závisia na značkách a vernosti zákazníkov, je modernizácia a úprava systému ochranných známk nesmierne dôležitá. Pokiaľ ide o stredisko EÚ na dohľad nad porušeniami práv duševného vlastníctva (ďalej len „PDV“), je potrebná lepšia analýza spoľahlivých údajov o hodnote a porušovaní PDV, výmena najlepších postupov a zvyšovanie informovanosti v záujme účinného a efektívneho boja proti falšovaniu a pirátstvu. V tejto súvislosti Komisia sprostredkúva spoluprácu medzi držiteľmi intelektuálnych práv a internetovými platformami v duchu **Memoranda o porozumení týkajúcom sa predaja falšovaného tovaru cez internet**, ktorého cieľom je znížiť v celej Európe ponuku falšovaného kultúrneho tovaru na internete²².

V rámci Digitálnej agendy pre Európu²³, ktorá zahŕňa aj opatrenia na odstránenie prekážok vo vývoji európskych online trhov, môžu určité aspekty iniciatív týkajúcich sa **opakovaného použitia informácií** verejného sektora prispieť k lepšiemu využívaniu kultúrnych hodnôt a prístupu k nim.

Jedným z prioritných opatrení stanovených v **Oznámení o budúcnosti DPH**²⁴ je preskúmať súčasnú štruktúru sadzieb DPH. V súlade s jednou z hlavných zásad tohto preskúmania by mali podobné tovary a služby podliehať rovnakým sadzbám DPH a mal by sa zohľadniť technologický pokrok, aby sa vyriešila otázka konvergenencie medzi internetovým a fyzickým prostredím.

Komisia bude v záujme účinného digitálneho trhu, ktorý ponúka kultúrnym a tvorivým sektorom aj nové príležitosti, i naďalej vykonávať iniciatívy stanovené v akčnom pláne o jednotnom digitálnom trhu pre elektronický obchod a služby online²⁵ vrátane iniciatívy týkajúcej sa postupov oznamovania a prijímania opatrení („Notice and action“) a iniciatívy o neutralite siete.

V súvislosti s **Modernizáciou štátnej pomoci**²⁶ bude predmetom úvah výnimka z oznamovacej povinnosti v kultúrnom sektore. Okrem toho sa v rámci ďalšieho preskúmania **rámca Spoločenstva pre štátnu pomoc** na výskum, vývoj a inovácie zväži podpora inováciám vrátane netechnologických inovácií.

¹⁸ KOM(2011) 287.

¹⁹ KOM(2012) 372.

²⁰ KOM(2011) 289.

²¹ KOM(2011) 427.

²² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2

²³ KOM(2010) 245.

²⁴ KOM(2011) 851.

²⁵ KOM(2011) 942.

²⁶ KOM(2012) 209.

Uľahčovanie výmeny osvedčených postupov a partnerského učenia

Iniciatívy na úrovni EÚ môžu urýchliť tempo prispôsobovania, podporiť šírenie osvedčených postupov a zlepšiť vytváranie sietí v rámci kultúrnych a tvorivých sektorov. Vnútroštátne orgány spolupracujú v tejto oblasti od prijatia európskej stratégie pre kultúru²⁷ v roku 2007. S cieľom prediskutovať a schváliť najlepšie národné alebo regionálne postupy a navrhnúť iniciatívy na spoluprácu bola vytvorená skupina odborníkov. Uvedená skupina uverejnila príručku o strategickom využití finančných prostriedkov EÚ v rámci politiky súdržnosti na posilnenie potenciálu kultúry z hľadiska miestneho, regionálneho a národného rozvoja, najmä prispievaním na stratégie inteligentnej špecializácie²⁸. Skupina sa teraz sústreďí na internacionalizáciu a vývoznú stratégiu. Ďalším príkladom je vzdelávacia platforma v oblasti politik zriadená v rámci Európskej aliancie tvorivých odvetví²⁹ s cieľom podporovať výmeny a spoluprácu v oblasti lepšej podpory podnikaniu, prístupu k financovaniu a excelentnosti klastrov a spolupráce.

Komisia má takisto v úmysle podporovať partnerské učenie medzi správami miest, aby sa miestnym tvorcom politik umožnilo podeliť sa o skúsenosti s vplyvom kultúry na sociálne a hospodárske oživenie miest a tieto skúsenosti porovnať.

Do roku 2020: Mobilizácia širokej škály konkrétnych a všeobecných finančných podpôr

Návrhy Komisie týkajúce sa programov a nástrojov pre nový viacročný finančný rámec na roky 2014 – 2020, najmä Tvorivá Európa³⁰, Erasmus pre všetkých³¹, finančné prostriedky v rámci politiky súdržnosti³², Horizont 2020³³, COSME³⁴ a Nástroj „Spájame Európu“³⁵, môžu rozhodujúcim spôsobom prispieť k podpore ďalšieho rozvoja kultúrnych a tvorivých sektorov a posilniť príspevok týchto sektorov k stratégii Európa 2020 pre zamestnanosť a rast.

Tvorivá Európa je program zameraný na podporu kultúrnej a jazykovej rozmanitosti v Európe a posilnenie konkurencieschopnosti kultúrnych a tvorivých sektorov. Týmto programom sa:

- bude podporovať vytváranie cezhraničných sietí, partnerstvá a činnosti spojené s partnerským učením s cieľom posilniť schopnosť sektorov pôsobiť v zahraničí a pomôcť reagovať na výzvy, akými sú prechod na digitálne technológie, globalizácia a rozdrobené európske trhy,
- vytvorí jednocelový **finančný nástroj** na poskytovanie záruk, ktorý uľahčí malým podnikom a organizáciám prístup k bankovým úverom; cieľom tohto nástroja, zahrnutého do budúceho dlhového finančného nástroja pre MSP spolu s nástrojmi Horizont 2020 a COSME, bude systematicky vplývať na finančný sektor tým, že bude zlepšovať schopnosti finančných inštitúcií posúdiť kultúrne a tvorivé projekty, zhromažďovať súčasné obmedzené odborné poznatky roztrúsené v jednotlivých štátoch a podporovať iniciatívy zamerané na posilnenie investičnej pripravenosti v dotknutých sektoroch,

²⁷ KOM(2007) 242.

²⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/cci_en.htm

²⁹ <https://www.howtogrow.eu/ecia/>

³⁰ KOM(2011) 785.

³¹ KOM(2011) 788.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm

³³ KOM(2011) 809.

³⁴ KOM(2011) 834.

³⁵ KOM(2011) 665.

- budú podporovať činnosti zamerané na budovanie kapacít v oblasti rozširovania publika a testovanie obchodných modelov,
- budú podporovať opatrenia, ktoré pomôžu sektorom presadiť sa na medzinárodnej scéne.

Erasmus pre všetkých je program na podporu investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, a to tak vo forme vzdelávacej mobility, ako aj partnerstiev v oblasti inovácií a podpory politik. Ako súčasť úsilia o podporu spolupráce v oblasti inovácií sa budú prostredníctvom programu podporovať rozsiahle partnerstvá (znalostné aliancie) medzi vyšším vzdelávaním a podnikmi a partnerstvá medzi odborným vzdelávaním a prípravou a podnikmi (aliancie odvetvových zručností). Tak vzniknú významné príležitosti pre partnerstvá medzi kultúrnymi a tvorivými sektormi a sektorom vzdelávania a odbornej prípravy.

Na základe množstva príležitostí, ktoré už boli kultúrnym a tvorivým sektorom poskytnuté³⁶, sa budú **finančné prostriedky vyčlenené na politiku súdržnosti** i naďalej vynakladať na podporu investícií do týchto sektorov s cieľom maximalizovať príspevok kultúry ako nástroja miestneho a regionálneho rozvoja, obnovy miest, rozvoja vidieka, zamestnatel'nosti a sociálneho začlenenia. Investovať by sa mohlo napríklad do výskumu, inovácií, konkurencieschopnosti MSP a podnikania v kultúrnych a tvorivých sektoroch alebo do ochrany a zveľaďovania kultúrneho dedičstva a krajiny³⁷. Okrem toho sa prostredníctvom **Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka** bude aj naďalej podporovať modernizácia vidieckeho kultúrneho dedičstva a zlepšenie prístupu ku kultúrnym službám vo vidieckych oblastiach poskytovaním investícií a podpory v podobe odbornej prípravy pre kultúrne a tvorivé podniky, a takisto stimulovaním ich prepojenia a rozvoja klastrov, a to najmä prostredníctvom programu LEADER³⁸.

V tejto súvislosti sa používanie vyhradených nástrojov finančného inžinierstva bude podporovať ešte viac, a to aj vo vzťahu ku kultúrnym a tvorivým sektorom. Komisia vo svojej predstave o budúcnosti politiky súdržnosti poukázala na tieto sektory v súvislosti s rozvojom stratégií inteligentnej špecializácie pre miestny a regionálny rozvoj³⁹. To si vyžaduje lepšiu integráciu stratégií na miestnej/regionálnej úrovni a na vnútroštátnych úrovniach. Teraz by sa mala pozornosť sústrediť na posúdenie potenciálu daných sektorov v stratégiách regionálneho rozvoja v nadchádzajúcom vymedzení dohôd o partnerstve a operačných programov a programov rozvoja vidieka, berúc do úvahy dynamické prepojenia medzi tradičnými kultúrnymi aktivitami, rozvoj tvorivých podnikov a reakciu na sociálne a environmentálne výzvy, a zároveň na podporovanie lepšej kombinácie investícií do infraštruktúry a ľudského kapitálu⁴⁰.

Cieľom programu **COSME** je posilniť konkurencieschopnosť a udržateľnosť podnikov a MSP v EÚ a podporovať podnikateľskú kultúru. Komisia navrhuje opatrenia na podporu rozvoja klastrov svetovej úrovne a podnikateľských sietí a na urýchlenie vzniku nových konkurencieschopných priemyselných odvetví založených na medzisektorových činnostiach, čo je zvlášť dôležité pre kultúrne a tvorivé odvetvia. Konkrétne opatrenia sa navrhujú s cieľom podporiť prijatie nových obchodných modelov a komerčné použitie tvorivých nápadov, ktoré vedú k prispôbeným a personalizovaným výrobkom a službám spĺňajúcim

³⁶ Štúdia o príspevku kultúry k miestnemu a regionálnemu rozvoju z roku 2010

³⁷ PDÚK (2012) 61, časť II.

³⁸ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm

³⁹ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=a39fd20b-9fbc-402b-be8c-b51d03450946&groupId=10157

⁴⁰ Ibid.

požiadavky spotrebiteľov. Komisia takisto navrhuje vypracovať opatrenia, ktoré spájajú a dopĺňajú zručnosti a schopnosti v oblasti dizajnu, tvorivosti a výroby.

Prostredníctvom programu **Horizont 2020** sa bude riadiť podpora EÚ určená na výskumné a inovačné činnosti a podpora lepšieho využívania priemyselného potenciálu politik inovácie, výskumu a technologického rozvoja. Jeho cieľom je posilniť konkurencieschopnosť širokej škály vznikajúcich odvetví a sektorov, čo je mimoriadne dôležité pre kultúrne a tvorivé sektory. Bude sa ním podporovať technologický vývoj v súvislosti s týmito sektormi, ako napríklad inovačné technológie pre tvorbu a využívanie tvorivého obsahu a inovačné materiály pre tvorivé odvetvia. Horizont 2020 poslúži aj na preskúmanie nových foriem inovácie, ako napr. sociálna inovácia a tvorivosť, s cieľom posilniť pozitívnu medzikultúrnu dynamiku v Európe a s medzinárodnými partnermi.

Nástroj „Spájame Európu“ je zameraný na podporu európskej dopravy, energetiky a digitálnych sietí. Bude poskytovať trvalo udržateľné financovanie pre databázu Europeana a podporovať súvisiace činnosti, ako sú mechanizmy na výmenu informácií o právach a licenciách alebo strediská kompetencie v oblasti digitalizácie a uchovávaní digitálneho kultúrneho dedičstva.

Na medzinárodnej úrovni možno využiť politický dialóg medzi EÚ a tretími krajinami tak na bilaterálnej, ako aj regionálnej úrovni, so zámerom vybudovať dôveru a vytvoriť príležitosti aj pre kultúrne a tvorivé sektory na zapojenie sa do obojstranne prospešných partnerstiev⁴¹. Vďaka spolupráci bude kultúra naďalej základným faktorom sociálneho a hospodárskeho rozvoja a posilnenia ľudských práv, demokracie, občianskej spoločnosti a iných kľúčových prvkov dobrej správy vecí verejných⁴².

Komisia bude:

- pokračovať v zlepšovaní regulačného rámca EÚ pre KTS,
- rokovať s Európskym parlamentom a Radou o svojich návrhoch na finančné nástroje EÚ na obdobie rokov 2014 – 2020 a pripraví ich realizáciu,
- podporovať výmenu osvedčených postupov v rámci EÚ.

Krátkodobejšie opatrenia na úrovni EÚ zamerané na podporu kľúčových politických stimulov

V kratšom časovom horizonte sa úsilie vynaložené v členských štátoch na všetkých územných úrovniach doplní o niekoľko iniciatív EÚ na podporu vzniku tvorivých ekosystémov v jednotlivých sektoroch, a to v rôznych fázach hodnotového reťazca:

- Riešenie meniacich sa potrieb v oblasti zručností

⁴¹ Politické dialógy by sa mohli podporiť najmä v rámci nástroja partnerstva (NP).

⁴² Takéto ciele sa budú podporovať v rámci geografickej aj tematickej spolupráce prostredníctvom nástroja financovania rozvojovej spolupráce (DCI), nástroja európskeho susedstva (ENI), nástroja predstupovej pomoci (IPA) a 11. Európskeho rozvojového fondu (ERF).

Testujú sa znalostné aliancie medzi vysokoškolským vzdelávaním a podnikmi zamerané na podporu inovácií. V roku 2013 podá správu o svojej činnosti Aliancia kín a priemyslu pre vzdelávanie a učenie⁴³.

Európska únia poskytuje finančné prostriedky na prvú fázu Európskej rady pre odvetvové zručnosti v audiovizuálnom sektore a sektore živých vystúpení⁴⁴ a zároveň financuje Európsku radu pre odvetvové zručnosti v textilnom, odevnom a kožiarskom sektore⁴⁵, aby vypracovala analýzu potrieb v oblasti zručností.

Do konca roka 2013 vypracuje skupina odborníkov z členských štátov, zriadená v rámci Európskej stratégie pre kultúru, správu o podpore tvorivých partnerstiev medzi školami a kultúrnymi a tvorivými podnikmi a organizáciami.

– Zlepšovanie prístupu k finančným prostriedkom

V rámci Európskej aliancie tvorivých odvetví poskytuje EÚ do roku 2014 finančné prostriedky na dve partnerstvá týkajúce sa lepšieho prístupu k finančným prostriedkom (FAME a C-I Factor).

Garančný fond výroby MEDIA⁴⁶ uľahčuje filmovým producentom prístup k súkromným zdrojom financovania.

Komisia posúdi možnosť vytvorenia podobného garančného fondu pre módne podniky.

V rámci stratégie PDV vypracuje Komisia návrhy politík, ktorých cieľom bude zlepšiť hospodárske využívanie práv duševného vlastníctva⁴⁷.

– Rozširovanie trhu

V roku 2012 Komisia:

– poskytne finančné prostriedky na prípravnú činnosť v súvislosti s obehom európskych filmov v digitálnom veku⁴⁸,

– poskytne finančné prostriedky na pilotný projekt zameraný na inovačné využívanie IKT v KTS⁴⁹,

– poskytne finančné prostriedky na tematickú sieť zaoberajúcu sa novými obchodnými modelmi uverejňovania v digitálnom veku⁵⁰,

– usporiada konferenciu na tému: Európska výmena osvedčených postupov⁵¹ pri rozširovaní publika,

⁴³ http://ec.europa.eu/education/higher-education/ka1_en.htm

⁴⁴ <http://www.pearle.ws/en/projects/detail/16>

⁴⁵ <http://europeanskillscouncil.t-c-l.eu/eng/>

⁴⁶ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/funding/index_en.htm

⁴⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/intellectual-property/index_en.htm

⁴⁸ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/digitaldistrib/prepaction/index_en.htm

⁴⁹ http://ec.europa.eu/culture/news/12062012-pilotproject-eac10_en.htm

⁵⁰ WP IKT PSP 2012, s. 19.

⁵¹ http://ec.europa.eu/culture/news/20120316-conference-audience_en.htm

– prijme odporúčanie týkajúce sa európskeho filmu v digitálnom veku.

Do konca roka 2012 vypracuje skupina odborníkov z členských štátov, zriadená v rámci Európskej stratégie pre kultúru, správu o politikách a osvedčených postupoch verejných inštitúcií zameraných na podporu lepšieho prístupu ku kultúre a účasti na nej.

V roku 2013 Komisia:

– podporí produkciu účinnejších a interaktívnejších nástrojov pre tvorivé odvetvia a bude predvídať budúce trendy vo výskume a inováciách prostredníctvom interakcie v rôznych segmentoch týchto odvetví a medzi nimi⁵²,

– spustí pilotný projekt WORTH na stimulovanie trhovo orientovanej podpory a poradenstva pre MSP v oblasti módného sektora alebo sektora dizajnerských osobných výrobkov s cieľom vytvoriť nové tvorivé výrobky a služby prostredníctvom spolupráce s dizajnérm.

Značka „Európske dedičstvo“⁵³ a Európske hlavné mestá kultúry⁵⁴ sú iniciatívy, ktoré sa tiež využijú ako laboratória na rozširovanie publika a účasti občanov.

– Rozširovanie medzinárodného dosahu

V rokoch 2012 – 2013 Komisia zorganizuje v tretích krajinách špecifické podujatia zamerané na nadväzovanie kontaktov a podporu internacionalizácie MSP, vrátane KTS, prostredníctvom klastrov.

Spolupráca v oblasti KTS v rámci obchodného projektu medzi EÚ a Čínou ako testovacia fáza posilnenej spolupráce v tejto oblasti bude pokračovať.

Politické dialógy o kultúre s novými partnermi sa budú zameriavať na prostredie pre spoluprácu a výmenu v oblasti KTS.

Komisia bude takisto:

– testovať realizovateľnosť zdieľania rizika existujúcich systémov poistenia vývozných úverov pre MSP,

– skúmať, v úzkej spolupráci s EEAS, spôsoby a prostriedky na posilnenie kultúry v oblasti vonkajších vzťahov.

V roku 2013 vypracuje skupina odborníkov z členských štátov zriadená v rámci Európskej stratégie pre kultúru príručku o stratégiách podpory internacionalizácie pre KTS.

– Posilňovanie prínosov medzisektorovej spolupráce

Od roku 2012 Komisia podporuje:

– medzisektorové prepojenia, v rámci Európskej aliancie tvorivých odvetví,

⁵² WP IKT PSP 2013, s. 10, 81-85.

⁵³ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/label/european-heritage-label_en.htm

⁵⁴ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm

– tri rozsiahle demonštračné projekty na podporu kultúrneho cestovného ruchu v rámci Európskej aliancie priemyslu mobilných technológií a mobility.

V rokoch 2012 – 2013 Komisia tiež:

– zriadi európske inovačné stredisko pre oblasť služieb, ktoré bude poskytovať poradenské služby pre regionálne organizácie v oblasti inovácie služieb a tvorivosti, zamerané na podporu priemyselných zmien,

– uverejní inteligentný návod na lepšie využívanie finančných prostriedkov vyčlenených na politiku súdržnosti s cieľom využiť inováciu služieb, čo je dôležité najmä pre KTS,

– začne financovať pilotný projekt na podporu dvoch tradičných priemyselných regiónov pri ich prechode k „Európskym kreatívnym zónam“⁵⁵,

– preskúma výzvy a možnosti prijať opatrenia na posilnenie konkurencieschopnosti odvetví módy a luxusných výrobkov EÚ a náležite zohľadní príslušné pracovné dokumenty útvarov Komisie,

– posúdi odporúčania, ktoré má v roku 2012 predložiť Európska správna rada pre dizajn, a formulovať akčný plán na urýchlenie využívania dizajnu v inovačných politikách,

– vypracuje a otestuje v rámci Európskej iniciatívy excelentnosti klastrov vzdelávacie moduly s cieľom podporiť úlohu tvorivosti, tvorivých schopností a kreatívnych sektorov pri zmene tradičných priemyselných činností,

– začne konzultáciu so zainteresovanými stranami o význame zriadenia Európskej aliancie skúsenostnej ekonomiky na posilnenie medzisektorovej interakcie medzi KTS, voľným časom, športom a cestovným ruchom a na podporu rozvoja nových priemyselných hodnotových reťazcov.

5. MONITOROVANIE POKROKU

Využitie plného potenciálu KTS môže výrazne prispieť k rastu a zamestnanosti a urýchliť prechod k inovačnej spoločnosti založenej na poznatkoch. Na využitie tohto potenciálu je potrebné konať na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, s cieľom podporiť plnenie načrtnutej viacvrstvovej stratégie, pričom treba v krátkodobom a dlhodobom horizonte venovať pozornosť najmä týmto piatim kľúčovým politickým stimulom: rozvoju zručností, zlepšovaniu prístupu k finančným prostriedkom, podpore nových obchodných modelov a rozširovaní publika, uľahčovaniu spolupráce s inými sektormi a politikami a rozšíreniu medzinárodného dosahu. Touto stratégiou sa podporí aj spolupráca s partnermi EÚ. Stratégiu podporia ostatné európske inštitúcie a zainteresované strany.

Komisia navrhuje využiť na monitorovanie pokroku pri realizácii tejto stratégie existujúci rámec na spoluprácu, t. j. otvorenú metódu koordinácie v oblasti kultúry.

⁵⁵

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5782&lang=en